

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI ÚJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

Felhívás.

Tisztelettel kérjük a „Vasárnap” azon t. olvasóit, a kik (1) egy koronát küldtek volt be, tehát előfizetésük már a mult számmal lejárt, hogy előfizetési díjaikat a jelen évnegyedre siessenek beküldeni, nehogy a lap szétküldésében akadály merüljön fel. A kik felhívásunknak nem tessnek eleget, azoknak lapunkat e hó végétől nem küldhetjük meg!!

A szerkesztőség.

„Ez a kérdés a magyarság kérdése.”

Igy szólt egy kiváló magyar ember arról a kérdésről, a mely a napokban az országgyűlésen sok port fog felverni. Melyik kérdés az? — Egy törvény, a melyet a magyar országgyűlés ezelőtt 54 esztendővel hozott s a király szentesített, de a mely még ma is csak írott malaszt, mert végrehajtva nincs s ugy látszik nem is lesz, mert végrehajtását megkísérteni sem merik. Ez a törvény az 1848. esztendőben hozott XX. törvényczikk, mely azt rendeli, hogy „e hazában bevett minden vallás felekezete között tökéletes egyenlőség és viszonyosság legyen s az ország minden egyház, egyházi és iskolai szükségéről egyformán gondoskodjék.”

E törvényt akkor hozták, mikor a szabadság szele fuvalt át hazánkon. Mikor eltörülték a jobbságát s felszabadították őket a dézma-fizetés alól, hogy legyen közös és egyenlő teherviselés minden honpolgárra nézve.

A törvényt meghozták, de — fájdalom — az akkori szomorú napok nem engedték, hogy végre is hajtsák. S azóta megfélemlkeztek róla. Pedig ennek megfelelő végrehajtása sokkal fontosabb, mintsem első tekintetre gondolnók. Nem politikai oldalát nézve, mert hiszen nekünk ahoz semmi közünk. Nem is értünk hozzá s e lapok hasábjain nincsen is helye annak. Hanem fontos társadalmi és magyar nemzeti szempontból.

Mert hogy áll a dolog az egyházakkal? — Előre kimondjuk: ugy hogy a míg a végyes nemzetiségű vagy nagyobbbrészt nem magyarokból álló egyházak elgondolni is sok országos vagyont élveznek, annyira, hogy egyházaikat, papjaikat, iskoláikat és tanítóikat a híveknek csaknem minden megterhelése nélkül tarthatják fenn: addig a tiszta magyarokból álló református és magyar-lutheránus és unitárius egyház tagjai az országtól a többiekhez képest csekély alamizsnát kapnak s így egyházaik fenntartására magukat annyira megterhelni kénytelenek, hogy alig-alig bírják immár a terheket. A római katolikusok (7 millió), kiknek felénél több nem magyar, évenként 25 millió koronát élveznek az ország vagyonából. A görög-keleti-és görög katolikus oláhok, szerbek, ruthének stb. (3¹/₂ millió) évenként 7¹/₂ millió koronát kapnak. A szászokra (200 ezer ember) Erdélyben esik évenként legalább 5—6 millió korona. Míg a 3¹/₂ millió protestánsra (református, luth. és unitárius), a kik tiszta magyarok, évenként valamivel több 2 millió koronánál, a mivel az állam támogatja őket. Pedig a 3¹/₂ millió protestáns csak iskolákra annyit költ évenként a magácból, mint a 11 millió katolikus és görög keleti abból, a mit ötszörösen kap az országtól — t. i. évenként 6 millió koronát.

Lehet-e már most csudálkozni, hogy a magyar — különösen a protestáns és református vidékeken — folyton szegényedik, apad s még az országból is kivándorol, vagy a gyengébbek elhagyják egyházukat, vagy éppen eloláhosodnak? Hiszen míg a más vallásuaknak annyi támogatást ad az ország, hogy ők bizony igen-igen édes keveset fizetnek s mégis papjaik és templomaik és iskoláik jól ellátva vannak: nálunk a reformátusoknál a nagy szegénység mellett is, egyházunknak minden tagja után — még a csecsszopó gyermek után is — fejenként átaljában 4 koronát kell, hogy fizessünk, csak hogy így is, — a mint most vagyunk — nyomoroghassunk.

Nem igaz-e hát, hogy ebben a mi hazánkban, édes Magyarországon mindenkinél jobb dolga van, mint a magyarnak?! Hogy a magyar mostoha és megnyomorított a saját véren szerzett hazájában?!

Ezen fogna és kellene, hogy segítsen az országgyűlés az 1848-ik évi XX. törvény végrehajtásával. Fog-e? Mer-e? — Meglátjuk. Olvasóinkat tudatni fogjuk arról, hogy mi történt.

Mi félünk, — sőt előre megjövendöljük, — hogy nem igen lesz majd mi jót hírül adni. *n.*

Isten ígéje.

A terméketlen figefa.

— Lukács evang. XIII. 6-9. —

Egyszer valami galileai emberek azzal a rettenetes hírrel jöttek Jézushoz, hogy Pilátus néhány embert kivégeztetett. Erre Jézus azt kérdeztőlük: *„Hiszitek-e, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek vol-*

tak, mint a többiek, mivelhogy így jártak?„ Midőn azok igenlően felelének, Jézus szelíden így fedde meg őket: *„Nem, mondóm nektek, ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképen elvesztek.“* És hogy ezt az állítását minél könnyebben érthetőbbé tegye, egy példabeszédet mondott nekik, melyben a terméketlen figefa példájában felmutatja, hogy Isten a bűnösöket nem bünteti meg azonnal, hanem időt enged nekik a megtérésre s haragját csak akkor önti ki rájuk, ha hívó szavára sem térnek meg.

Vala egy embernek a szőlőjében egy figefája és elméne, hogy keressen azon gyümölcsöt, de nem talált.

Gyümölcsöt keresett a gazda a figefán, de nem talált. Pedig a helyet megtisztította mindenféle gyomtól s úgy ülteté tiszta földbe az ő szép és kedves szőlőjében. Tavasszal a figefa kihajtott s gazdag termést ígért, de gyümölcsét lehullatta apránként, sőt lombos ágaival árnyékot vetett a jó szőlővesszőkre s azokat is terméketlenné tette.

Az Isten anyaszentegyháza is egy szép szőlőhöz hasonló. A termő szőlőtők benne a jó és istenfélő emberek. A terméketlen figefák benne a gonosz és hitetlen emberek. A jó és istenfélő emberek tiszta szívvel áldoznak az Urnak. A gonosz és hitetlen ember a testnek cselekedeteivel (Gal. V. 19—20.) keresik Istennek méltó haragját. Hiába inti az Isten ezeket az ő profétája által: *„Vigyétek el az én szemeim elől a ti cselekedeteiteknek gonoszságát, szűnjétek meg a gonoszságnak cselekedeteitől.“* (Ezsaiás I. 16.) Hiába keresi náluk a tiszta élet, az igaz hit és megtérés gyümölcseit, nem talál. Pedig külsőleg kegyeseknek és megtérteknek lát-

TÁRCZA.

Mikor először imádkoztam...

Irta: *Rab Mihály.*

Nem tudom, szerettem-e valaha jobban valakit a szüleimen kívül, mint az én szegény nagybátyámat.

Az ő fekete bajuszát huzgáltam babakörömbe, ő támogatott, mikor tipegni kezdtem, tőle tanultam az első verset is.

Fiatal, nagy szál ember volt. Mindig feketében járt s a vastag aranylánczán lógó picziny delejtű volt az én első csodálatom tárgya.

A felesége is fiatal, szép asszonyka volt. Hányszor eljátszottak ezek velem! Hányszor feltették a kérdést: „kit szeretsz jobban, Zoli bácsit, vagy Lenczi nénit?“ s hányszor dult az én szívemben az előttem megoldhatatlan kétely.

Biztosan nem tudom megmondani, hogy miért szerettem olyan nagyon az én szegény nagybátyámat. Az apró gyermek szeszélyes, mint a leányszív. Egy kedves tekintet, egy csinos „zsuzsu“ (csecsebecse) felejthetetlen szeretetre gyújtja a lobbanó gyermeki szívet.

Nem emlékszem, mikor láttam legelőször, csak annyit tudok, hogy ő az én gyermekkori világom-

nak éppugy tagja volt, még pedig oszlopos tagja, mint akár édes jó szüleim, vagy az a kis falusi templom, amelyben olyan sokszor énekeltem kristálytiszta zoltárainkat.

Egyszer az én nagybátyám nagybeteg lett. Szüleim mindig bizonyos sóhaj kíséretében szólltak róla, a szép fiatal asszonyka pedig mindig sirt, ha ájtott hozzánk, egyre sirt.

Nekem nagyon tetszett ez a dolog. Csak ételre-italra jártam haza, ha hittak. Naphosszat szegény nagybátyámmal játszottam.

Vertem a kártyalapot, mérgesen odacsaptam a piros paplanhoz, büszkén, mint a ki nagybácsijával kártyázhatik.

A pajtásaimmal én most nem sokat törődtem.

En boldogabb voltam, mint valaha. Mindig mellette lehettem.

Csak akkor szontyolódtam el egy-egy kiesit amikor hazaérkeztem s láttam szenvedésében a hervadó szép asszonykát, s hallottam azokat a sóhajokat.

Egy napon nagyon rosszul lett a bátyám. Összehívták a városka orvosait. Mindmegannyi hosszukalapu bácsik, akik mindig simogattak, de sohse adtak egy krajezárt.

Szegény bátyám nagyon beteg lehetett. Arcza sárga volt, nagybajusza kuszán lelógott s nem akart kártyázni.

Mindenki sirt a szobában csak én nem. Sirásuk

szanak. Ezeknek kiáltja Jézus eme szavakat: „*Mér- ges kígyók nemzetsegi! teremjétek megtéréshez illő gyümölcsöket.*” (Máté III. 7—8.)

És monda a vinczellérnek: Ime, három éve már, hogy ide járok és gyümölcsöt keresek, de nem találok.

Ime, a szőlősgazda három évig gondozta a figefát — azon reményben, hogy termésnek indul. Minden évben gyümölcsöt kereset rajta, de egy- szer sem talált.

Aai! az Isten a bűnösök megtérése után épen úgy vára-kozik, mind a szőlősgazda a figefa ter- mese után. Sokáig vára-kozik, mert sajnálja elve- szíteni az ő népét, melyet ő dajkált gyermekségé- től fogva. És ők még sem térnek meg. Megkemé- nyítették szívüket s nem gondolták meg, hogy az Isten megtérésre hívó kegyelmének senki ellent nem állhat. „*Avagy — így szól Pál apostol — az Isten gazdag kegyelmét és békességes türelését megutálad-e? Nem tudod-e, hogy az ő kegyelmé megtérésre indít s meg nem lévő szíved által hara- got gyűjtesz magadnak az Isten igaz ítélete napjára, melyen minden fa, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágatik és tüzre vetetik?*” (Róm. II. 4., Máté III. 10.)

Vágd ki azt a figefát, miért teszi a földet is hiábanvalóvá!

A szőlősgazda tehát az ő szép és kedves szőlőjéből ki akarja vágatni a terméketlen figefát.

Nem veszitek e észre aai! hogy a kivágatás veszélye fenyeget minket is? Nézzétek csak, hányan vannak, „*a kik teljesek mindenféle hamissággal, gonosszággal, paráznasággal, tolvajszággal, fősvény- séggel, rakvák irigységgel, gyilkossággal, versen- géssel, álnoksággal, romlott erkölccsel, rágalmazók,*

olyan volt, mint az a baj, amely sirásukat okozta. Nem-zokogtak, mert a betegség ismerték már régen, szenvedtek vele eleget.

Csak úgy pergett a könny a szemükből.

En sehogysem értettem a dolgot.

— Mít sirnak, hiszen a bátyám itt van?!

Igen, az én gonosz lelkecském arra gondolt, hogy ezek az emberek, ez a halovány asszonyka talán azt irigyelik, hogy én olyan sokat játszhatom az én kedves, jó nagybátyámmal. Ha nem, hát miért sugták odakint, hogy:

— Osztán, Misike, ne zaklassad a nagybácsit.

Csak a mikor anyám sirni kezdett, akkor omlottak az én könnyeim is, hogy miért, azt nem tudom, azt az omló könnyek tudhatják a legjobban.

Egyszer aztán zokogni kezdtek a lassan sir- dogálók. Csendesen feküdt az ágyon az én szegény nagybátyám, mozdulatlanul.

Semmit sem láttam, csak egy sárga, meredt, feketebajuszos orcát, beesett szemekkel; semmit sem hallottam, csak azt a fuldokló zokogást, amely ugy — boszantott engem.

Nem tudtam, mi van velem. Az emberek az utcán rám mutattak. A mama sirt, apám rideg volt, mint sohasem...

Azután jöttek a fekete-ruhás emberek. Oh, egy sem volt olyan szép, mint az én szegény nagy- bátyám.

De egyszerre csak érteni kezdtem a szegény

Istennék gyűlölői, bosszúállók, kevélyek, szeretelle- nek, engesztelhetetlenek és irgalmatlanok.” (Róm. I. 29—31.) Bizony méltán sujthat minket az Istennek büntetése, mert jó gyümölcsöt várt tőlünk az Isten és mi vad gyümölcsöt termettünk. (Ezsaiás V. 2.)

És felelvén, mondá neki a vinczellér: Uram! hagyj békét neki es esztendőben is, míg köröskörül megkapálom.

A vinczellér tehát még remél. Reméli, hogy a figefa gondos munka után termővé leend.

Miként a vinczellér fölemelte szavát a fige- fáért, úgy emeli föl szavát a bűnösökért a lelki- pásztor is. Könyörög Istenhez: „*Uram! adj még időt a bűnösöknek a megtérésre, mielőtt eljönne az ítéletnek napja. Várj addig, míg a szenvedés megszaggatja szívüket s alkalmassá teszi a meg- térésre. Biztassad igéreteiddel, segítsed kegyelmed- del őket, hiszen Te nem gyönyörködöl a halálra valónak halálában.*” De kér és int titeket is, hogy Isten szavát meg ne utáljátok, parancsait meg ne vessétek, fenyegetéseit ki ne nevéssétek, mert az ítélet már ki van mondva.

Ha gyümölcsöt terem jó, ha nem terem, vágd ki!

A szőlősgazda a vinczellér kérésének enged. Még egy évig vára-kozik, hátha a figefa meghozza gyümölcsét.

Az Isten is, aai! a bűnösöket nem bünteti meg azonnal, hanem időt enged nekik a megté- résre. Kegyelmével biztatja, ítéletével fenyegeti. „*Ha a nép megtér az ő gonosszágából, én is meg- bánom a gonoszt, melyet cselegettem vele, hogy cselekedjem vele. Ha pedig gonoszt cselekszik én előttem és nem hallgatja meg az én szómat, meg-*

özvegy sirását. Persze, azért sir, mert a bácsit le- szegeztek abba a csunya koporsóba. De hát minek engedi?

A temetésen sokat beszélt a pap.

Olyan szánakozólag néztem. Beszél, mindig beszél. Hát nem jobb volna, ha inkább megfogná azt a koporsót, — mennyi segítség lehetne itten! — lelánczolná ide közénk, mihozzánk, hogy a bácsi mindenkorra itt maradhasson mellettem?

Hiszen nem bánám én, ha nem is járna hivatalba. Ott volnék mellette, olyan szépen eltöl- tenénk itt az időt. De hát minek engedik elvinni?!

Kiáltani akártam, nem tudom, hogy mit s nem tudom, hogy miért nem kiáltottam. Azt hi- szem arra gondoltam, hogy hiszen itt van mellet- tünk az én nagybátyám, ott viszik előttünk, négy- lovas hintón...

Mikor a temetésről hazajöttünk, igen kelle- metlen dolgokat láttam.

A mamáék sirva borultak egymásra. Odaug- rottam a bácsi ágyához. Az ágy üres volt.

Az aranyóra a szép kis zszuszuval a falon csüngött, csinos tartójában.

Egész éjjel nem tudtam aludni. Reggel szapo- rán felugrottam az ágyamból. Siettem, mintha ker- gettek volna.

Igen, én felöltözöm, nem is reggelizem, ha- nem elmegyek a templomba és imádkozni fogok

bánom a jól, melyet végeztem vala, hogy veled cselekedjem." (Jeremiás XVIII. 8—10.) És az Isten vár... De békességes türelme egyszer megszakad s kiönti haragját azok ellen, a kik az ő intó szavára nem hallgattak.

Ne vessétek meg hát aai! az isteni kegyelem megtérésre bíró szavait. Az Ur mondja: „*Ha megtérsz, én is megtérítek léged; veled vagyok, megtartalak és megszabadítlak léged.*” (Jer. XV. 19—20.)

Adár.

Falum harangja.

*Ha szölt falunkban a harang
Gyermekkoromban, hajdanán:
Az égből jön — hívem — e hang,
S kezem fohászra kutszolám.*

*Midőn nagy távollét után
Tértem szülőföldre én,
A kis harang falum tornyán
Már messziről szólott felém.*

*Völgyünknek vig dalát hallám,
Kis testvérem üdvözlését,
Csengése zengte jó anyám
Szívének síró örömet.*

a jó Istenhez, hogy adja vissza nekem az én édes nagybácsimat.

Szaladtam, nemsokára odaértem. Oda álltam a kis katedrámhoz, elővettem imakönyvemet és szépen, lassan, vigyázva imádkozni kezdtem. Végig imádkoztam szóról-szóra a reggeli imádságot. Az utolsó szót is olyan pontosan, mint az elsőt.

És azután, amikor hazafelé ballagtam, eltöltött az öröm. Alig láttam a reggeli-napsugártól, amely sértette a templom szürke homályához szokott szememet. Az öröm indulattá vált bennem. Igen, mire én hazaérek, otthon lesz az én jó nagybátyám.

Az ölebe ugrok majd és felkunkorítom a feketé hajuszát. Azután majd kártyázni fogunk... Hazaértem. Beléptem a nagy szobába.

A függönyökön csak gyéren szűrődött át a hajnali napsugár.

A szenvedéstől és a fáradalomtól elesigázva ült ott a gyászoló család.

És amikor megláttam azt a fiatal asszonykát, akinek hófehér arcán olyan irtózatosságok voltak a szem alatt a kék karikák, amikor fülembé hatolt édesanyám csendes sirása, kedvem lett volna odaugrani édesapámhoz, hogy kicsavarjam kezéből azt az imakönyvet.

S mit tettem? Leomlottam a térdemre, ajkamhoz huztam az imakönyvet és... és imádkoztam először igazán: megtört szívvel, csalódottan...

*Ha hallom mostán kongani,
Tompán morajló hangot ad,
Szavában veled hallani
Zokogva sirást, jajjokat.*

*Honnét van ez? Hisz a torony
S a kis harang a régi még:
S ha szől most is hajnalkoron
A völgy fohászát hallj-e még?*

*Ah! Csakhogy hányszor busított
A kis harang már engemet:
Haldoklóhoz ha szólított
S jó ismerőst ha temelett....*

Franziából: Rencz János.

Hazai krónika.

1902. ápr. 1.

Apróságok Tisza Kálmán életéből.

Két hete már, hogy *Tisza* Kálmán, a nagy magyar államférfi ott alussza csendes álmát a geszti családi sírboltban. Szelleme, emlékezete azonban még mindig szerte jár a földön. Hazai, külföldi lapok nem győzik magasztalni nagyságát, államférfiúi kiválóságát, és a mellett mindenik felujit az ő életéből egy-egy kedves apróságot. A Vasárnap már megemlékezett életéről, haláláról, temetéséről. De, most, midőn olvasóinknak *arcképét* bemutatjuk, elmondunk mi is az ő életéből egy pár apróságot.

Apponyi Tiszáról.

Apponyi Albert képviselőházi elnök, mint ellenzéki pártvezér évtizedeken át hevesen támadta a Tisza K. politikáját, ostromolta rendszerét. Mégis a Ház elnöki székéről ezekkel a szavakkal búcsuztatta el:

Volt egyéniségének egy alapvonása, a mely, mikor megnyilvánult, arra az órára egyesíteni tudta az összes kedélyeket: e vonás az izzó fajszeretet, a magyarságnak az a rajongó szeretete, amely összes jeleseinknek közös tulajdonsága, hogy úgy mondjam: ismertető jele és a nemzetre gyakorolt hatásoknak feltétele.

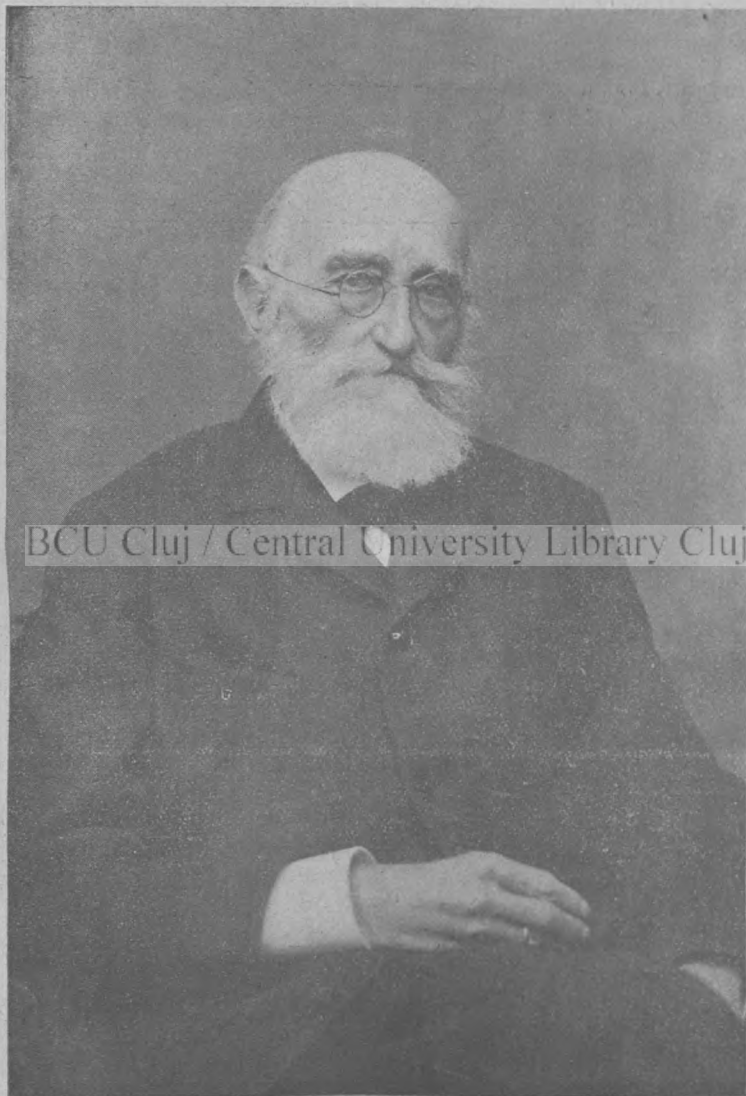
Jókai Tiszáról.

Jókai Mór hazánk koszorús költője egy idős Tisza Kálmánnal. Alaposan ismerte Tiszát kora ifjúságától fogva. Ott küzdött az oldala mellett a nehéz napokban. Később támogatta, mint politikai vezért. A nagy költő így jellemzi Tiszát: Magyarország hatalmi állása, jólétének megszilárdulása, állami háztartásának rendezése, nemzeti és kulturális kifejlődése, szabadelvű intézményeinek hódítása: minden, a mi egy nemzet életében új és dicső korszakot teremt elő, Tisza Kálmán nevével elválaszthatatlan.

Német ujság Tiszáról.

Tisza hosszú miniszterelnöki pályája alatt nem egy ízben tört borsot a németek orra alá, talán sokszor éppen akkor, midőn kortársai hazáruháással vádolták. Erdemei előtt az elfogult németek is meghajoltak. Egy tekintélyes bécsi ujság (Neue Freie Pr.) így ír most Tiszáról: művészetét azonban egy eszme szolgálatában gyakorolta: a magyar állam hatalmas kifejlesztésében. Csak az elfogultság s a gyűlölet tagadhatja meg tőle, hogy

ebben elérte a legnagyobbat. Az eladósodott, a pártokra szakadt Magyarország nélküle balvégzetbe jutott volna. Senki sem hitt többé a kettős monarchia fenmaradásában a független, önkormányzattu Magyarországgal. A dualizmus bukását a közeli idő kérdésének tekintették. A mosolygó örökösök már készen állottak, hogy a fiatal államot szelveztrálják. Azok, a kik ma a halotton egyet rugni bátorokodnak, rut hálátlanságuk mentségére csak egyet hozhatnak fel, hogy sejtelmük sincs arról a nagyságról, a melyet gyaláznak.

Tisza Kálmán

A furfangos kérdés.

A 80-as évek elején hűtlen katonatisztek eladták egyik határszéli vár erődítési terveit egy idegen hatalomnak. Tisza erről Bécsben értesült a lapok útján. Aznap este hivatalos volt egy diplomatahoz. Vacsora közben azt kérdi szomszédjától, egy magasrangú katonatiszttől:

— Szabad kérdeznem exczellenciádat, melyik hatalom vette meg az erődítési terveket.

— Bocsásson meg exczellenciád, de ezt nem mondhatom meg. Nincs ehhez jogom.

Tisza Kálmán meglepetve tekintett a titkoldzóra és nyugodtan jegyzé meg:

— Nekem az uralkodó egyik tanácsosának ne szabadna ezt tudnom?

— Nagyon sajnálom, de nem vagyok abban a helyzetben, hogy erről nyilatkozhatok. Ezt senkinek a világon el nem mondhatom.

Tiszát bántotta a főkatona bizalmatlansága és titkolódzása, de csakhamar felülkerekedett benne a tréfálózás s közönyös hangon kérdé:

— Hát legalább azt mondja meg, hogy mennyit kapott az a gonosz, lelkiismeretlen tiszt ezért az árulásért?

— Harmincezer márkát.

Tisza arca e pillanatban felvidult — de nevetett az egész társaság is, mert a „márkáról” könnyű volt kitalálni, hogy melyik hatalomról lehetett szó. (A márka német pénz.)

A magyar Tisza.

Mikor gróf Andrassy Gyula lemondott a külügyminiszerségről, sokan Tisza Kálmánban látták utódját. De Tisza Kálmán csak ezt mondta barátainak:

— Olyan vagyok én, mint a folyó, melynek nevét viselem. A Tisza Magyarországon ered és itt is ér véget. Én is Magyarországon kezdtem, itt is akarom befejezni pályámat.

A kék szemüveg.

Tisza Kálmánnak híres volt a kék pápaszeme és a szemének különös hunyorgatása. Csanády Sándor sohasem mulasztotta el azért, hogy beszéd közben oda ne kiáltja neki:

— Mit hunyorgat a szemével?

Vagy ezt:

— Hiába hunyorgat a miniszterelnök ur a kék szemüvege mögül! Bécsi szemüveg az!

Egyszer aztán megsokalta Tisza a Csanády kirohanásait és azt kiáltotta neki:

— Azért én lovagoltam bandériumban a császár elé az ötvenes években!

Csanády elsáppadt és ettől fogva nem bántotta többé Tiszát. Mert bizony megtörtént, hogy a hajthatatlan kurucz is benné volt a bihari bandériumban, mikor az uralkodó körutat tett a Bach-korszakban az országban. De ezt csak Tisza, aki szintén bihari birtokos volt, tartotta emlékében.

A borraivaló.

Tisza Kálmán miniszterelnök korában egyszer hazafelé indult a szabadelvű párt klubjából. Az öltözőbe belebujt télikabátjába. A háta mögött segítette valaki. Azt hitte szőlga és tiz krajczár borraivalót nyomott a markába. Ekkor a segítő megszólalt.

— Köszönöm a szivességed kegyelmes uram!

Gajári Ödön képviselő volt. Tisza Kálmán ránéz és azt mondja:

— Akkor add vissza a tiz krajczáromat, mert az csak szolgának jár. Örülök, hogy megtakarítottam.

Gajári azonban nem adta vissza, aranyba foglaltatta és ma is az órája lánczán viseli.

Tisza a halál torkában.

Rohonczy Gedeon még fiatal képviselő korában valami közügy miatt nagyon megharagudott

Tiszára s pisztolyt véve a kezébe, szaladt, hogy lőjje le. Tisza egyedül volt szobájában. Rohonczy Tisza mellének szegezve fegyverét, kérte, hogy orvოსolja a dolgot. Tisza hajthatatlan maradt s nyugodtan csak enyit felelt:

— Lőjj agyon, ha azt hiszed, hogy jellemtelen ember vagyok.

Az a bátor arc, az a bátor hang, az a büszke halálmegvetés, mely e pillanatban visszatükrözte a jellemes férfiut, a nagy hazafit, hazánk szereneséjére kijózanította az örültet s pisztolya lehanyatlott. Így beszélt el Rohonczy.

Miért bukott meg Tisza Kálmán?

Már-már azt hitte Magyarország, hogy Tisza Kálmán miniszterelnöksége örökéletű lesz, ha még 15 észendő ostroma se tudta megtörni. — Tisza Kálmánt hazafisága buktatta meg. Az 1879-iki honossági törvény szerint, a ki 10 évig nem él Magyarországon: elveszti magyar állampolgár jogát. E szerint Kossuth Lajos is elveszítette volna. Az ellenzék követelte, hogy ezt a törvényt módosítani kell. Tisza előbb azt felelte, nem szükség, mert Kossuth amugy is több magyar városnak diszpolgára levén, nem veszitheti el magyar állampolgár jogát. Kossuth azonban ezen miniszterelnöki kijelentéssel nem elégedett meg. Ekkor Tisza ígretet tett, hogy módosítani fogja a honossági törvényt. Azonban ebbe sem az udvar, sem miniszter társai nem mentek bele. Így aztán Tisza 1900. márcz. 13-án beadta lemondását.

Ezzel átadjuk Tisza Kálmán nevét mi is az emlékezetnek, a történelemnek. Az majd igazságosan meg fogja irni, hogy ki volt Tisza Kálmán? Elete, küzdelme, szakadatlan munkássága lelkesítsen minket is nagy tettekre, s e hazának szeretetére. Tiszta jelleme, vallásos buzgósága, egyháza iránti hűsége; egyesítsen minket is a protestántizmus elleni harcban, hogy azzal a kitartással álljunk meg helyünkön a nehéz napokban is, a minővel ő megállotta. Csak így lesz nagy és erős a magyar Sion!

Egyházi élet.

A konvent új elnöke. Tisza Kálmán halálával nagyon sok állás üresedett meg az egyházi életben, mert a nagy férfiú állami gondjai mellett is rá ért arra, hogy részt vegyen az egyházi életműködésben. Az egyházi életben viselt állásai között legnevezetesebb volt a konventi elnökség. Egyházi törvényeink szerint, ezt a szép és nagy feladattal járó állást, választás szerint, a legidősebb főgondnok és püspök tölti be. Tisza Kálmán után br. Bánffy Dezső az erdélyi ev. ref. egyházkerület elnöke veszi át a konvent világi elnökségét; egyházi elnök Kun Bertalan tiszáninneri püspök. Örülünk, hogy a magyarországi öt egyházkerület vezetése olyan erős kezekbe kerül, mint a mi főgondnokunk keze. Adjon Isten neki erőt és jó egészséget, hogy

az egyetemes egyház hajóját, a jelen súlyos viszonyok között, sikerrel vezethesse.

Ébredünk. Az 1848. évi XX. törvenczikk végrehajtása iránt, az egyházi gyűléseken és egyházi lapokban megindult mozgalom viszhangra talált a képviselők között is. Megírtuk volt, hogy az őszi követválasztások alkalmával, egy néhány jelölt felvette programjába ezen törvenczikk végrehajtását is. Most azt az örvendetes ujságot olvassuk a világi lapokban, hogy a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ápr. 5-én értekezletet tartott az 1848. XX. tr. végrehajtása tárgyában. Az ügy történeti előzményeit Veress József ismertette és ennek folytán a következő határozati javaslat benyújtását ajánlotta:

Határozati javaslat. A képviselőház utasítja a kormányt, hogy az 1848: XX. törvenczikk 2. és 3. §-ainak szem előtt tartása mellett az egyenjogúság, az egyenlő teherelvés elveinek részletes alkalmazásáról a magyar állam érdeke és a felekezetek törvényes önkormányzati jogainak tiszteletben tartása mellett a hitfelekezetek meghallgatásával a legközelebbi ülészak alatt adjon be törvényjavaslatot.

Az értekezlet e határozati javaslatot egyhangúlag magáévá tette és a képviselőházban a párt álláspontjának kifejtésével Veres Józsefet és Rátkay Lászlót bízta meg. Üdvözljük a függetlenségi és 48-as Kossuth-pártot, mely a kezdeményező lépést az országházban megtette. Nevéhez, elveihez marad hű csupán, ha a küzdelemben bátran ki is tart. Mi protestánsok pedig figyeljünk az ébredés eme jeleire és ideje korán vessünk számot magunkkal, hogy milyen álláspontot foglaljunk el akkor, ha az állam azt találja mondani, hogy minden „egyházi és iskolai szükségseimkről” gondoskodik. Egy drága kincsünk volt és van ma is, melyért a multban annyit szenvedtünk: ez a mi hitszabadságunk, ez a mi önkormányzatunk. Ezt semmi árért odaadnunk nem szabad!

A népért. Lapunk mult számának első czikkében hirt adtunk arról, hogy a református főiskolák tanárai ápr. 1-én, 2-án, Debreczenben országos református tanáregyesületté alakultak. Ama gyűlésen a nagyenyedi Bethlen főiskola tudós tanára, Váró Ferencz is tartott egy felolvasást. Annyi megszívlelendő dolog van abban a felolvasásban, hogy legalább a vezérgondolatát nem árt megismernünk. Azt mondja Váró Ferencz, hogy a középiskolai nevelés nagyon hiányos abban a tekintetben, hogy a növendékeket nem tanítják meg eléggé a nép szeretetére. Ugy kellene nevelni az iskolai ifjúságot, hogy mikor kilép az életbe, akár milyen pályán is legyen, viseltessék érdekekkel a nép iránt. Ebben tökéletes igazsága van a tanár urnak. A magyar miveltszótálynak, az utóbbi évtizedek alatt, éppen az volt egyik nagy hibája, hogy a köznéppel semmit sem törődött. E miatt aztán a nép is nagyon bizalmatlan lett „az urak” iránt. Az ur megmaradt az ő elbizakodottságában; a nép az ő csökönységében és nem halad előre se anyagilag, se szellemileg. Mi tiszteljük a tudományt a mi meg is becsüljük mindenkor, de éppen úgy tiszteljük és megbecsüljük a munkát is. A társa-

dalmi válaszfalaknak nem vagyunk barátai, azt romboljuk mindenütt, hogy helyébe a mindnyájunk összekötő szeretetét tegyük. Bizony, a mi egyházi életünk pangásának is egyik oka abban rejlik, hogy a vezetők nem sokat törődtek a nyájjal, a néppel. De, hála Istennek most más szél lengedez. Egyházi értekezleteink, egyházi estélyeink éppen azért alakultak, hogy egymáshoz közelebb hozzanak, s a szeretet által az egyházhöz és Jézus Krisztushoz szorosan oda kapcsoljanak. Munkálkodjunk tehát a népért, a néppel!

A rab esküvője. Debreczenben a minap harmadszor történt, hogy a debreczeni törvényszék fogházában egyes letartóztatottak házasságra lépnek. Mult szombaton egy fogoly nő lépett házasságra egy szabadrábon levő férfiúval, ki vel már tíz év óta vadházasságban él. A nő a lelkére vette a fogház lelkészének a jó névről, tisztességről, a családi élet szentségéről, a vadházasság rut voltáról való beszédeit és egybekelt. A házasságnál két fogházór szerepelt tanúnak. Csiky Lajos fogházi ev. ref. lelkész az egyik fogházi őrmester, három fogházór s mintegy 25 fogoly jelenlétében egyházilag is megáldotta a párt.

Vegyes hírek.

A német császár ajándéka királyunknak. Vilmos német császár vastag papírból elkészítette birodalma hadihajóinak a kicsinyített másolatját és ezeket az értékes papir hadihajókat most a mi királyunknak ajándékozta. (Talán csak nem azért, hogy a mi királyunk is olyanokat csináltasson?)

Tisza Kálmán szobra. Tisza halála után mindjárt fölmerült az eszme, hogy a nagy államférfiúnak szobrot kell emelni. A bizottság még meg sem alakult s már is Reményi Lajos vajda-hunyadi gyógyyszerész 10 koronát adott a szoborra.

Kossuth Lajos serlege. Bischoff Anna, egy 73 éves agg matróna, egy aranyozott, zománcozott porcellán serleget küldött a 48-as honvédek egyletének azzal a kérelemmel, hogy azt méltó helyen őriztesse meg, mert azt a serleget Kossuth Lajos kapta 1848-ban az országgyűlési ifjúságtól. — A honvéd egylet a serleget a fővárosi múzeumnak adományozta. A serlegen a következő felírás van: „Kossuth Lajosnak — a hongyűlési ifjúság.”

Ötvenkoronás bankjegyek. A koronaértékű bankjegyekből eddig még csak a tíz- és huszonnégyes bankjegyek vannak forgalomban. Ez a két bankjegy azonban csak ideiglenes jellegű és csak addig marad forgalomban, a míg a készfizetéseket fel nem vesszük. Ezentúl azután az ötvenkoronás bankjegy lesz a legkisebb papírpénz és ennél kisebb összegek kiegyenlítésére csak ércpénzt lehet használni. Az ötvenkoronás bankjegy, mely tehát az első állandó jellegű papírpénz lesz, most készül az Osztrák-Magyar Bank bécsi bankgyárában.

Különös végrendelet. Egy magyarországi gazdag úr, a ki földi életében igen sokat muzsikáltatott magának a cigányokkal, végrendeletében 10 ezer koronát hagyott a makói cigánybandáknak. Van öröm a Faraó maradékai között!

Elsülyedt konyha. A főváros budai részén a Margit-körut 18. szám alatt az egyik lakásban a konyha valóságilag elsülyedt. Varga Istvánné éppen tálat akart tenni az asztalra, mikor megmozdult a föld és egy pillanat alatt mintegy két méternyi területen elsülyedt a konyha földje a hat méter mélységben levő pinczébe. Vargáné meghalt, leánya is súlyos sérülést szenvedett.

Különös utasítás. Egy spanyol embernek a fia elhalt a fürdőn. Szerette volna a drága halottat szülőföldjére vinni és ott temetni el. Ez az utazás azonban felette sokba került volna. Egy barátja azt tanácsolta, hogy ne fizessen semmit, hanem a halottat öltöztesse fel szépen és váltson a számára egy első osztályú jegyet, s ő majd segít felültetni. Meg is történt. Utközben bezállott egy anglius is abba a kocsiába. Míg a bánatos apa künn járt, beszédbe eredett vele. Az az, hogy beszélt, kérdezett, de a halott nem felelt. Mikor közelebbről vizsgálja, akkor látja, hogy az ő utitársa halott. Egy gondolat villant át agyán, s a más perczben a halott már künn volt a mezőn. Kidobta a vonatból. Nemsokára jön az apa és megrettenve kérdi, hova lett az utitársa? Az angol hidegen azt felelte: Kiszállott a legközelebbi állomáson. Most már az apa se utazott tovább, fia keresésére indult.

Zendülés Bereczken. Háromszékmegyében, Bereczken a községi erdők arányosítása miatt a nép fellázadt. A kisbirtokosok attól félnek, hogy az arányosítással nagyon megkárosodnak. E miatt tört ki az elégtelenség.

Hugó Viktor résztvesz a büntetésből. *Hugó* Viktor életrajz írója jegyezte fel e kis történetet. A nagy költő igen szerette a rakoncátlan, szófogatlan kis unokáját. Egy alkalommal a kis lányt édes anyja engedetlenségeért súlyosan megbüntette. Nem volt szabad három napon át egyebet enni, csak kenyeret és vizet inni. — A kis leányka kérte nagyatyját, hogy kérje el a büntetést. — A válaszra: hogy nem teheti, azt felelte a kis unoka: „Igen, mert nem szeret nagyapa.” „En szeretlek, édes kis unokám”, felelt a költő, de a büntetést én nem tudom elkérni, te különben is megérdemled a büntetést, mert nem fogadtál szót; hanem tudod mit? részt veszek a büntetésben. És kis unokája vigasztalásáért három napig ő is csak kenyeret evett és vizet ivott. Többé soha nem mondotta a kis unokája, hogy őt nem szereti.

Cs. Zs.

Majláth püspök munkája az iskolákban. Erdély „püspöke,” a ki nyíltan hirdeti, hogy Erdélyt vissza fogja téríteni az egyedül üdvözítő (?) pápás anyaszentegyházba, nagy buzgalommal folytatja rekatholizáló (papistává tevés) működését. Jezsuitáival városról-városra menve, lelkigyakorlatokat tartat s e lelkigyakorlatokba belevonja a középiskolák ifjuságát is. A jezsuitákkal való emeszionáriuskodás ellen, ugylátszik, hiába emelgetjük fel tiltakozó szavunkat, csak nem akarják meghaladni azok, a kiknek a törvények és a nemzeti és vallási békesség öreinek kellene lenniök. De ismé-

telve is tiltakoznunk kell ellene, annyival inkább, mert most már nem csak a felnőttekre, hanem a serdülő ifjuságra is kiterjesztette vészes hálóját és pedig nemcsak a felekezeti béke, hanem az iskolai tanulmányi rend megsértésével is. A mint az „Erdélyi Protestáns Lap” írja, a nagyszombati lelkigyakorlatok alkalmával kieszközölte Majláth püspök, hogy az állami főgimnázium r. kath. növendékei, a lelki gyakorlatokban részt veheték végett 8 napig felmentettek az iskolába járás alól. Czfira állapotok ezek; de vajjon tud-e erről a kultusz-miniszter? és tesz-e ellene?

Bankett a szegényeknek. Edward király a koronázás alkalmával félmillió londoni szegény embernek bankettet fog adni, melyen királyi koronával feldíszített serleget fognak a résztvevők közt emlékül szétosztani. — Egy ebéd, de hát azután? Mert bizony a legdusabb asztalnál sem lehet ám hetekre és hónapokra jóllakni!

Az eskütéri hid veszedelme. Budapesten a Dunán át az ország pénzéből a többihez egy új hidat építenek 5 millió forinttal. Már csaknem teljesen készen áll az óriási vasalkotmány smost tünt ki, hogy a budai oldala süllyed s az a veszedelem fenyegeti, hogy bele szakad a Dunába. Oka az, hogy a budai oldalon a hidfőnél 40—50 fokos meleg források fakadtak fel, melyeket aztán az aszfalttal visszaszorítottak. De a meleg víz meglazította az aszfaltot, most komoly a veszedelem.

Gróf Bülow német birodalmi kancellár most Bécsbe időzik. A király is kihallgatáson fogadta. Mint írják, abban fáradozik, hogy az osztrák-magyar monarchia a kereskedelmi szerződésekben még nagyobb kedvezményeket adjon Olaszországnak, mellyek ők is, mi is szövetségben (hármasszövetség) állunk. Furcsa kívánság; hát mindenütt mi huzzuk a rövidebbet?!

Magyar birtok román kézben. Erdélyben a magyarság nap-nap mellett eladja ősi birtokát, vándorbotot vesz a kezébe és káromkodva kívánczol az ezeréves hazából. A román bankok megszerették csaknem az összes elsőrendű kisbirtokokat s a magyarok koldusbotra jutottak. A szászvárosi „Ardeleana” a mult évben megszerzett egy régi magyar belsőséget s Szászváros egész gazdasági életét lekötötte a maga javára. Az „Ardeleana” szubvencionálja a román lapokat és iskolákat s minden esztendőben jelentékenyebbek lesznek. Hasoló sikereket aratnak a többi román bankok is. De a románok kapzsiságukban odáig jutottak, hogy már komolyan tartanak a közvélemény felháborodásától: félnek, hogy a világ jogtalan vagyonosodással fogja vádolni őket; azért igazgatóik utján vétetik meg a magyarok és Amerikába menő szászok birtokait. Dr. Mihó János, a szászvárosi „Ardeleana” nevű román bank főintézője megvásárolta a napokban báró Szentkereszthy G. Szászváros mellett fekvő birtokát 120 ezer koronaért. Ennek a birtoknak román kézbe történt átvándorlása legkevésbé sem mondható jelentéktelen dolognak. A magyar pusztul, a román él és terjeszkedik.